

Uz tridesetu obljetnicu oslobođenja Zagreba

fotografija - - sredstvo komunikacije

Izložba fotografija i dijazozitiva
»Zagreb kamerom foto-amatera«

Slika gore: Građani cvijećem daruju oficire JNA
prilikom oslobađanja grada Zagreba, 8. V 1945. (Trg
Republike) — foto: Milan Pavić; slika lijevo:
»Prvi partizan u Zagrebu«

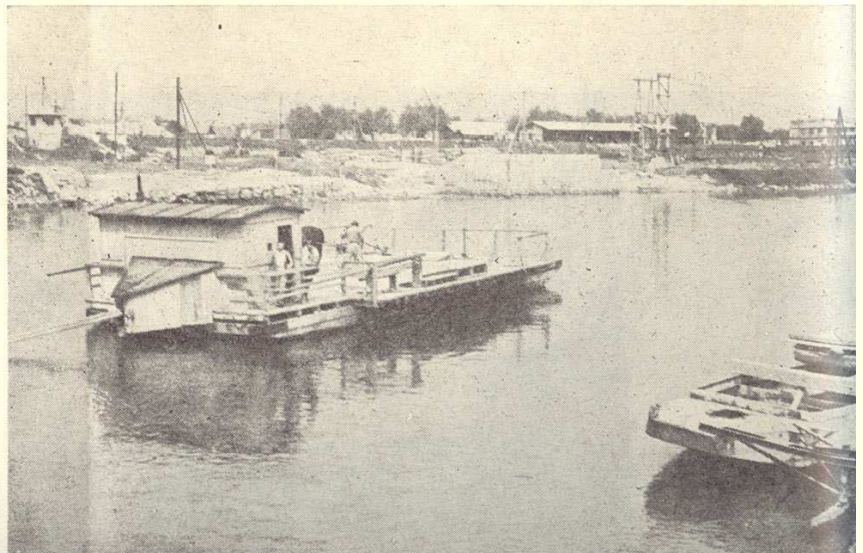
Fotografija je takav vizualni fenomen s kojim se u svim vidovima naših dnevnih kretanja i zanimanja najčešće susrećemo — kao porukom u vidu plakata, opisom nekog događaja iz novina, izložbenim eksponatom ili pak kao kopijom nekog ranije stvorenog djela namijenjenog estetskom užitku (npr. reprodukcija umjetničkog djela). Sve to, dakako, ne možemo definitivno i u svakoj prilici proglasiti umjetničkim, ali svakako možemo bez puno problema konstatirati kako ta, danas više nimalo nova, izražajna sredstva imaju udjela ne samo u stvaranju naših novih poimanja o svijetu oko nas, nego i da imaju znatni udio u formiranju našeg društvenog ponašanja uopće.

Bitne značajke ovakve uloge fotografije treba tražiti u odnosu širokih masa prema njenim vidovima izražavanja, a koji se uvijek kreće u okviru tehničkih mogućnosti. I proces omasovljenja nije nastao slučajno. Noseći u sebi sklonost prema stvaralačkom aktu brzo smo i spremno prihvatili upravo fotografiju kao mogućnost putem koje sami možemo proizvoditi nešto što će u sebi sadržavati izvjestan dio onih elemenata koje posjeduje najrašireniji pojam umjetničkog djela — slika.

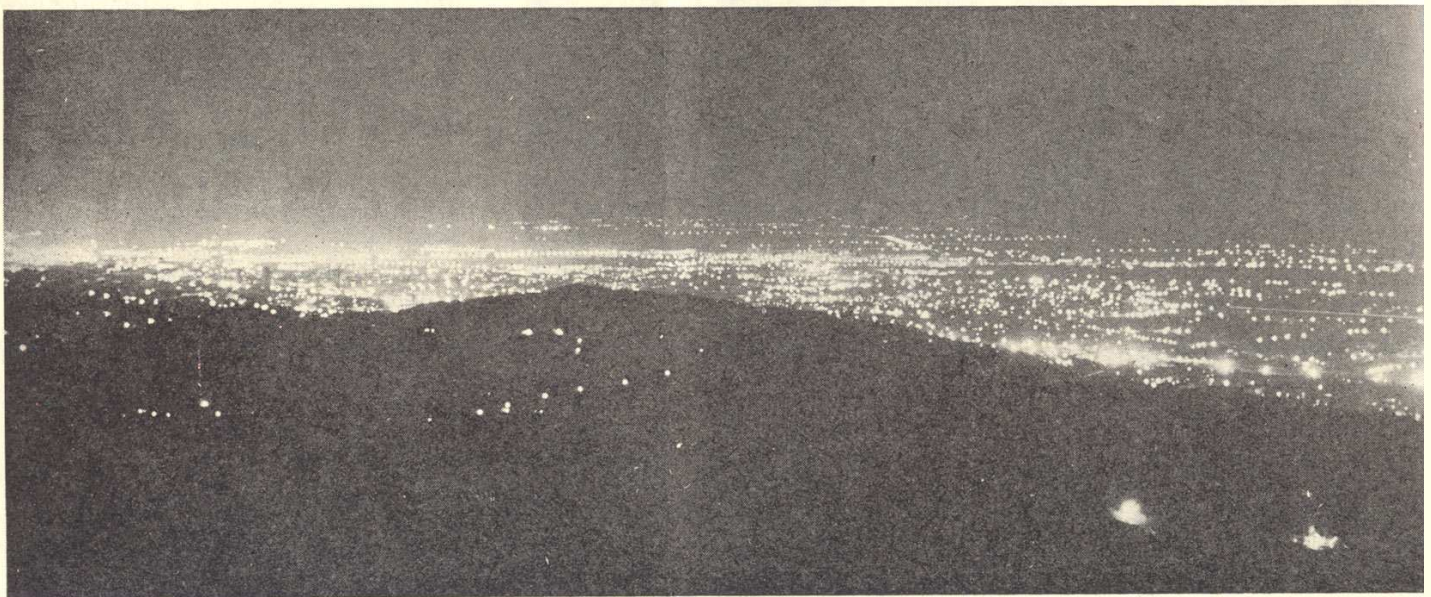

Slika lijevo gore: Frontovci grade auto-put kroz Zagreb (1947); slika desno gore: Kajak takmičenje na Savi u Zagrebu (1947); slika lijevo dolje: Biciklistička trka oko kazališta u Zagrebu (1948/9.); slika desno dolje: Početak gradnje mosta »Slobode« u Zagrebu, a stara skela još prevozi građane i vozila preko Save (1956). Fotografije snimio: Milan Pavić

»Noćni život grada« (Božičević Srećko)

Slika gore: »ORA SAVA«, 1973. (Branko Jerenić); slika dolje: Gradilište kraj zagrebačke »Petlje« (Rafimir Corak).

I tako smo sami sebe okružili slikama kojima nije trebala potvrda njihove komunikativne vrijednosti. Zadovoljenje vlastitog ukusa postalo je evidentno — putem fotografije dobili smo isječak prirode, onaj isječak koji smo sami željeli zabilježiti i nekome prenijeti. Našli smo zamjenu za tradicionalna sredstva svojih estetskih senzacija, ali rijetko kad postavljamo pitanje o vrijednosti te zamjene. Najlakše ju je proglasiti umjetničkom, no prečesto su taj laskavi epitet dobivale i fotografije sumnjivih ili nerijetko oskudnih vrijednosti. Činjenica je da postoji velik broj fotografija koje nas privlače ne samo zato što u sebi sadrže podsjećajuće vrijednosti nekog likovno vrijednog izraza, već je njihov sadržaj ono što bitno odlučuje o kvalitativnoj ocjeni. Što se više krećemo u okviru čisto fotografskih mogućnosti, naša će poruka biti lakše čitljiva, a njene perceptivne mogućnosti veće. Možda baš zbog svih tih elemenata koje u sebi sadrži, fotografija ima veliki broj svojih pristalica i možda baš njima treba zahvaliti što je stekla i među najširim slojevima svoju publiku. Njen rječnik je postao univerzalan, lako se uči, a mogućnosti su mu goleme.

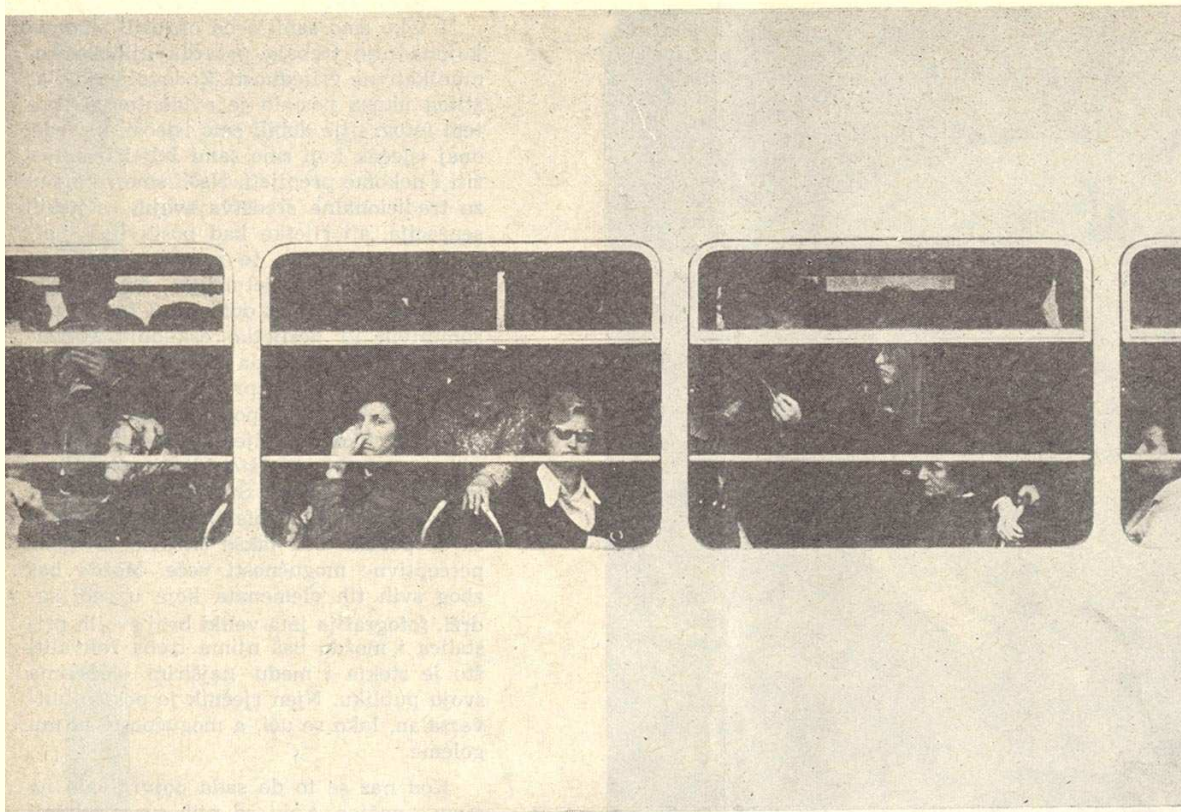
Kod nas se to do sada potvrđivalo na mnogo načina. Neki od njih su se održali sve do danas — saloni, izložbe i njima slični tradicionalni načini informiranja. I u tisku je također našla svoju potvrdu, ali ne i uvijek na odgovarajući način — prečesto važi pravilo o isključivosti sadržajnog dokumenta, dok se sve ostalo zanemaruje.

Sve te već dosad izlagane i objavljivane fotografije djela su ili profesionalnih fotografa ili priznatih autora članova raznih foto-klubova. Međutim, što je s onim bezbrojnim fotografijama koje su stvorili oni koji su do sada predstavljati samo publiku ili u sebi zatvorene »minijaturne« tvorce fotografija? Za njih kao da mogućnosti eksponiranja njihovih proizvoda nema.

Međutim nije tako!

Zagreb je od samog nastanka fotografije predstavljao središte fotografskog bavljenja u Hrvatskoj. Sve veće manifestacije održavaju se upravo u njemu. Posjeduje bogatu tradiciju koja je svoj vrhunac dostigla još u razdoblju između dva rata. No, i nakon rata zagrebački su amateri bilježili vrijedne rezultate. Uvijek smo se susretali s novim imenima — ta foto-amaterska vojska kao da je neiscrpana. Na pitanje odakle se ta masa foto-amatera regrutira nije teško dati odgovor. Ljudi vole fotografiju, bliska im je, predstavlja suvremeno sredstvo s kojim se mogu na suvremen način izraziti. Oni »hrabriji« postali su članovi raznih foto-klubova, te im je tako omogućeno da izlažu, dok oni manje hrabri i dalje fotografiraju, ali s tom razlikom što njihovi fotosi završavaju u obiteljskim albumima i užitak su samo njima samima.

Slika lijevo gore: »Sličice«
(Vladimir Karlović)

Slika lijevo dolje: »Eliksir ljubavi«
(Leonardo Kerin)

Slika desno gore: »Selidba«
(Erika Smider)

Slika desno dolje: »Nedjeljom«
(Mijo Vesović)

Popularni likovi s malih ekrana (snimio u svojoj sobi Rudolf Milić radnik ZET-a).

Uvidjevši neophodnost slobodnijeg pristupa fotografiji i onima koji se fotografijom bave potpuno amaterski Muzej grada Zagreba nastoji uspostaviti drugačiji sistem na relaciji »pravi foto-amater« — galerija, te je odlučio da izvuče na svjetlo dana barem mali dio onih fotografija koje su snimili sami građani, a koje u sebi sadrže, po mišljenju njihovih autora, određene kvalitete. Većina je tih fotografija potpuno dokumentarnog karaktera i pruža nam mogućnost da budemo neposredno uključeni u događaje i razne životne situacije, da nad njima razmišljamo načinom kojim to obično ne činimo.

Kako Zagreb ove godine slavi tridesetu obljetnicu svog oslobođenja odabran je upravo taj datum da se ostvari izložba na kojoj bi se omogućilo sudjelovanje svima koji to žele, a bave se fotografijom. Pod nazivom »ZAGREB KAMEROM FOTO-AMATERA« Muzej grada Zagreba organizira izložbu fotografija i dijapozitiva koja bi se po svome karakteru u potpunosti trebala razlikovati od stereotipnih izložbi fotografija održavanih u Zagrebu. Zamisljeno je da se kroz fotografiju ostvari pregled događaja i situacija koje na bilo koji način čine dokument o poratnom razvoju Zagreba. Po prvi put će izložiti svoje radove i oni koji nikada nisu ni pomislili da njihovo fotografsko znanje može stvoriti jedan uistinu zanimljiv portret njihovog grada. Na ovoj ćemo izložbi vidjeti ne samo fotografije različitih kvaliteta i dimenzija, nego i svu širinu i slobodu kojoj su autori prišli ovoj temi. Slobodno se može reći da su autori zahvatili skoro sve vidove ove teme — za njih razvoj Zagreba ne predstavlja samo izgradnju poratnog Zagreba, već su tu i razni događaji, kulturne i političke manifestacije, sport, situacije posve »zabavljачkog karaktera«... A značaj ove izložbe, u potpunosti oslobođene svih konvencija, i jeste u tome da pokaže kako su sami građani zabilježili taj razvoj i rast grada.

Ostvarena je davna želja Muzeja grada Zagreba da aktivira građanina, da ga pretvori u svog aktivnog, kreativno vrijednog suradnika. To je, međutim, tek početak suradnje, jer Muzej grada Zagreba nema namjeru da odustane od ovakve prakse otvaranja, koja se već na samom početku pokazala i više nego uspješnom. O tome svjedoči ne samo zanimanje građana za ovu izložbu, nego i veliki broj fotografija i dijapozitiva koji su stigli na adresu organizatora.

Zdenko KUZMIĆ